

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoV/18/2015
Identifikačné číslo spisu: 9513100199
Dátum vydania rozhodnutia: 03.05.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Libor Duľa
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:9513100199.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Libora Duľu a sudov JUDr. Petra Krajčoviča, JUDr. Aleny Šiškovéj, JUDr. Petra Szaba a JUDr. Peter Paluda, v trestnej veci obvineného C. S. pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., vedenej na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica, pod sp. zn. BB-3T/37/2013, prejednal na neverejnom zasadnutí konanom 3. mája 2016 v Bratislave dovolanie obvineného C. S., ktoré podal prostredníctvom súdom ustanovenej obhajkyne JUDr. Daniely Bacíkovej proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. marca 2015, sp. zn. 6 To 4/2015, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného C. S. sa odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej už len súd prvého stupňa), rozsudkom zo 17. decembra 2014, sp. zn. BB-3T/37/2013, uznal C. S. (ďalej už len obvinený) za vinného z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že dňa 11. júna 2013 v čase od 21.00 hod. do 21.30 hod. ako pacient umiestnený v Psychiatrickej liečebni v J., na ul. U. č. XX, na toalete 3. oddielu, na základe žiadosti poškodeného a následnej dohody s poškodeným pacientom tejto liečebne D. P., nar. XX. D. XXXX, mienil tomuto vyhovieť v jeho požiadavke, aby ho usmrtil, z uvedeného dôvodu sa tohto pokúsil usmrtiť tak, že v priestoroch toalety poškodeného, ktorý si ľahol na podlahu, sediac na ňom chytil oboma rukami okolo krku a palcami mu zatláčal ohryzok až dovtedy, pokým poškodený D. P. stratil vedomie a prestal sa hýbať, následne v presvedčení, že je poškodený D. P. mŕtvy, z miesta činu odišiel, pričom napokon k úmrtiu poškodeného nedošlo, nakoľko sa D. P. prebral a bola mu poskytnutá lekárska pomoc a ošetrovanie. Za tento trestný čin ho špecializovaný trestný súd odsúdil podľa § 144 ods. 2 Tr. zák., § 34 ods. 5 písm. c/, § 38 ods. 2, ods. 3, § 36 písm. l/, s použitím § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov a podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. ho pre výkon trestu odňatia slobody

zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Zároveň mu podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil ochranný dohľad vo výmere 3 (tri) roky.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal riadne a včas odvolanie obvinený jednak sám, ale aj prostredníctvom svojho obhajcu. Obvinený v odvolaní uviedol, že v čase, keď sa dopustil trestného činu bol liečený na psychiatrii v Sučanoch s diagnózou toxická psychóza. Liečenie mu bolo nariadené súdom a takisto bol vyhlásený za 100% „nepričetnú osobu“. V čase spáchania skutku nebol liečený. Obhajca obvineného v písomne podanom odvolaní dôvodil tým, že obvinený sa k spáchanému skutku priznal v krátkom v čase po jeho spáchaní. Nevie, prečo to urobil, ľutuje toho a je rád, že poškodený P. žije. Nič za to nemal sľúbené, nič nepýtal a ani nič nedostal. Má vážne výhrady voči tretiemu znaleckému posudku, ktorý vypracovali MUDr. Lexmann a MUDr. Droba. Títo znalci za ním síce prišli do nemocnice pre obvinených a odsúdených, ale jeho vyšetrenie bolo veľmi krátke. Podľa neho s ním strávili asi hodinu. Títo znalci vôbec neverili, že je chorý. Tvrdili, že si vymýšľa a že to hrá celú dobu len preto, aby sa vyhol trestnému konaniu. K podaniu tretieho znaleckého posudku mal súd pribrať iný ústav ako je Centrum duševného zdravia. Má pochybnosti o tom, či toto možno považovať za vyšetrenie duševného stavu pozorovaním v ústave.

V rámci konečného návrhu žiadal, aby odvolací súd po preskúmaní veci napadnutý rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. b/ Tr. por. vo výroku o vine a treste zrušil a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. sám rozhodol a podľa § 285 písm. d/ Tr. por. oslobodením spod obžaloby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesením z 12. marca 2015, sp. zn. 6 To 4/2015, odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Odpis uznesenia odvolacieho súdu bol obvinenému doručený 8. apríla 2015 a jeho obhajcovi Mgr. Štefanovi Chovancovi 7. apríla 2015.

Súdu prvého stupňa bolo 30. júna 2015 doručené podanie obvineného označené ako dovolanie. Obvinený zároveň požiadal súd o ustanovenie obhajcu na podanie dovolania a zastupovanie v dovolacom konaní. Súd prvého stupňa na pokyn dovolacieho súdu jeho žiadosti vyhovel a za obhajcu mu ustanovil advokátku JUDr. Danielu Bacíkovú. Prostredníctvom súdom ustanovenej obhajkyne obvinený dovolanie doplnil osobitným písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 23. októbra 2015.

Dovolanie obvineného smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu z 12. marca 2015, sp. zn. 6 To 4/2015, a obvinený v ňom uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Argumentoval tým, že nesúhlasí so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu a trvá na tom, že mal byť v súlade s ust. § 285 písm. d) Tr. por. spod obžaloby oslobodený, pretože nebol v čase skutku pre nepričetnosť trestne zodpovedný. Otázku pričetnosti označil obvinený za kľúčovú v jeho trestnej veci. Poukázal na to, že súd pribral do konania až troch znalcov, resp. boli vypracované tri znalecké posudky ohľadom jeho (ne)pričetnosti v čase skutku. Napriek tomu, že všetky tri posudky boli vypracované odborníkmi v danej oblasti, ich závery vyzneli diametrálne odlišne.

Obvinený v ďalšej časti dovolania zrekapituloval závery znaleckého dokazovania konštatujúc, že ani výsluchom znalcov - MUDr. Lonekovej, MUDr. Izákovkej a MUDr. Drobu - nedošlo k odstráneniu rozporov medzi znaleckými posudkami. Prvostupňový súd pre rozhodnutie vo veci považoval za správny a rozhodný znalecký posudok podaný znaleckou organizáciou Centrum duševného zdravia s.r.o., za ktorú organizáciu na pojednávaní vypovedal MUDr. Droba. Obvinený už počas prvostupňového konania namietal znalecký posudok vypracovaný touto znaleckou organizáciou jednak preto, že tento posudok nebol vypracovaný ústavom a jednak preto, že MUDr. Droba bol od začiatku voči jeho osobe zaujatý a od začiatku obvineného presviedčal, že si vymýšľa a že nemá a nemôže mať žiadne „hlasy“ a všetko len predstiera v snahe vyhnúť sa trestnej zodpovednosti. Obvinený namietal, že ho tento znalec vyšetroval len veľmi krátko a preto má pochybnosti o správnosti jeho záverov. Ďalej vyslovil vážne pochybnosti o nezaujatosti MUDr. Drobu, ktorý sám na pojednávaní uviedol, že bol dlhé obdobie primárom psychiatrického oddelenia vo väzenskej nemocnici, v ktorej bol obvinený hospitalizovaný a pozorovaný a bol teda nadriadený lekárom, ktorí obvineného ošetrovali. Znalec v posudku vychádzal z prvotnej výpovede obvineného, ktorú urobil bezprostredne po skutku pred vyšetrovateľom, avšak tam vypovedal bez prítomnosti obhajcu, preto na ňu nebolo možno prihliadať.

Na základe vyššie uvedeného obvinený skonštatoval, že vykonaným dokazovaním vznikli vážne pochybnosti o jeho duševnom stave a že nebola jednoznačne a nepochybne vyriešená otázka jeho pričetnosti či nepričetnosti. Za takéhoto stavu mal súd rozhodnúť v súlade so základnou zásadou trestného práva - zásadou prezumpcie nevinu - vyjadrenou v ust. § 2 ods. 4 Tr. por., podľa ktorej je v

pochybnostiach nutné postupovať v prospech obvineného (lat. in dubio pro reo).

V rámci konečného návrhu žiadal, aby „dovolací súd jeho dovolaniu vyhovel a vyslovil, že napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon a aby napadnuté rozhodnutie, ako aj rozhodnutie prvostupňového súdu, ktoré mu predchádzalo zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.“

Predseda senátu súdu prvého stupňa postupom podľa § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu k dovolaniu vyjadriť. Túto možnosť žiadna z dotknutých strán nevyužila.

Spisový materiál spolu s dovolaním obvineného bol dovolaciemu súdu riadne predložený na rozhodnutie 4. decembra 2015.

Dovolací súd sa v rámci skúmania podmienok dovolania v prvom rade venoval otázke prípustnosti dovolania s poukazom na fakt, že obvinený v tomto prípade podal dovolanie prostredníctvom obhajcu až po tom, ako skôr podané dovolanie (obvineným vlastnoručne napísané) vzal výslovne (opäť však vlastnoručne) späť, pričom jeho späťvzatie bolo predsedom senátu dovolacieho súdu uznesením riadne vzaté na vedomie. Ku späťvzatiu teda došlo skôr, kým bola doriešená otázka povinného podania dovolania obvineným prostredníctvom obhajcu a povinného zastúpenia obvineného v dovolacom konaní obhajcom (§ 373 ods. 1 a ods.2 Tr. por.)

Dovolací súd ďalej skúmal ostatné procesné podmienky dovolania, pričom zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) a tiež, že obvinený využil právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 Tr. por.). Dovolanie obvineného podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.) taktiež spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.).

Zároveň ale dovolací súd zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c) Tr. por.).

Na vysvetlenie tohto záveru treba predovšetkým uviesť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne, t. j. vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 Tr. por. Pokiaľ tomu tak nie je a podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného (alebo iného uplatniteľného) dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Dovolací súd opäť pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych procesných a hmotnoprávnych chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

V posudzovanej trestnej veci obvinený formálne uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu, tak z jeho znenia ako aj z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Dovolací súd je tak viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v

tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.), ako aj sprísneného ukladania trestu podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku pri riešení predbežných otázok.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné taktiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Základ dovolacích námietok obvineného spočíva v jeho nespokojnosti s tým, ako súdy oboch stupňov posúdili otázku jeho pričítanosti v čase spáchania skutku.

K tomu treba uviesť, že otázka (ne)pričítanosti bola nielen nosnou časťou obhajoby obvineného v pôvodnom konaní, ale tiež kľúčovou pre konajúce súdy, ktoré jej z tohto dôvodu venovali mimoriadnu pozornosť. Svedčí o tom okrem iného aj fakt, že v poradí prvý odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa (vyhlásený 6. februára 2014 - ďalej len prvý odsudzujúci rozsudok) bol odvolacím súdom podľa § 321 ods. 1 písm. c/, písm. d/ Tr. por. a § 322 ods. 1 Tr. por. zrušený a vec mu bola vrátená na opätovné prejedanie a rozhodnutie práve s poukazom na potrebu doplniť dokazovanie výsluchom znalcov, ktorí podali prvý a druhý posudok, aby sa odstránili rozpory v ich posudkoch ohľadne otázky (ne)pričítanosti obvineného v čase spáchania skutku. Pre prípad, že by sa nepodarilo nejasnosti a neúplnosti odstrániť výsluchom znalcov, odvolací súd nariadil vyšetriť duševný stav obvineného pozorovaním v Nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne (ďalej len ústav). Z obsahu spisového materiálu je zistiteľné nielen to, že k pozorovaniu obvineného v ústave na príkaz súdu nakoniec došlo, ale aj to, že výsledky tohto pozorovania sa stali podkladom pre revízny (kontrolný) znalecký posudok, ktorý za účelom odstránenia rozporov podala súdom novoustanovená znalecká organizácia, ktorá sa špecializuje na túto činnosť. Znalecká organizácia odpovedala na tie isté otázky ako predchádzajúce dvojice znalcov, pričom sa vyjadrila aj k tomu, ako mohlo dôjsť k odlišným záverom predchádzajúcich dvojíc znalcov pokiaľ ide o zodpovedanie pre vec najzávažnejšej otázky - posúdenie ovládacích a rozpoznávacích schopností obvineného v čase skutku a posúdenie toho, či obvinený chápe v súčasnej dobe zmysel trestného konania.

Podľa § 23 Trestného zákona, kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

Príčetnosť je jednou z podmienok trestnej zodpovednosti. Hoci Trestný zákon príčetnosť priamo nedefinuje, možno ju (aj s poukazom na ust. § 23 Tr. zák., ktorý definuje nepríčetnosť) zdefinovať ako spôsobilosť fyzickej osoby byť páchatelom trestného činu, pokiaľ táto (spôsobilosť) závisí na jeho duševnom stave. Príčetnosť je závislá na schopnosti páchatel'a rozpoznať protiprávnosť svojho konania a toto konanie ovládať.

Pre trestnú zodpovednosť páchatel'a sa vyžaduje súčasná (kumulatívna) danosť rozpoznávacích a ovládacích schopností. Absencia ktorejkoľvek z nich trestnú zodpovednosť vylučuje. Príčetnosť páchatel'a sa posudzuje vždy z hľadiska konkrétneho trestného činu, a to v čase jeho spáchania. Pri posudzovaní príčetnosti sa vychádza z premisy, že páchatel' je duševne normálny - príčetný. Inak povedané, príčetnosť sa predpokladá, naproti tomu nepríčetnosť páchatel'a sa musí dokazovať príbratím znalca z odboru psychiatrie (do 31. decembra 2015 sa priberali dvaja znalci).

Ust. § 23 Trestného zákona vyžaduje u páchatel'a aj existenciu duševnej poruchy. Pod týmto pojmom sa skrýva celý rad porúch v najrôznejších podobách. Avšak len skutočnosť, že páchatel' trpí duševnou poruchou, sama o sebe príčetnosť resp. trestnú zodpovednosť páchatel'a nevyklučuje. K tomu je treba, aby ako dôsledok duševnej poruchy pristúpila buď neschopnosť rozpoznať protiprávnosť činu, ktorá sa v teórii označuje ako neschopnosť rozumová, alebo neschopnosť ovládať svoje konanie, ktorá sa nazýva neschopnosťou určovacou, prípadne obe.

Naproti tomu pojem zmenšenej príčetnosti síce Trestný zákon vo viacerých svojich ustanoveniach výslovne spomína, ale obsahovo ho nedefinuje. Túto otázku prenecháva právnej teórii a súdnej praxi. Tie ustálili, že páchatel' konal v stave zmenšenej príčetnosti vtedy, ak pre duševnú poruchu v čase skutku mal podstatne (forenzne významne) zníženú schopnosť rozpoznať protiprávnosť svojho konania alebo schopnosť svoje konanie ovládať, prípadne boli podstatne znížené obe schopnosti súčasne.

Samotná otázka nepríčetnosti je ale otázkou právnou, ktorej posúdenie náleží orgánom činným v trestnom konaní a súdu na základe skutočností vyplývajúcich z uskutočnených dôkazov. Povaha tejto otázky vyžaduje, aby jej posúdenie bolo založené na odborných znalostiach z odboru psychiatrie. Znalecký dôkaz z tohto odboru je však len jedným z podkladov pre vytvorenie sudcovského presvedčenia o otázke príčetnosti a musí byť hodnotený v súvislosti so všetkými ostatnými zistenými skutočnosťami z tohto hľadiska relevantnými (tu pozri R 17/1979).

V posudzovanom prípade prvostupňový súd, po doplnení dokazovania v zmysle pokynov odvolacieho súdu, napokon dospel k definitívnemu zisteniu, že v osobe obvineného išlo o psychopaticky štruktúrovanú osobnosť, ktorá v minulosti trpela psychózami na základe nadužívania rôznych návykových látok, ale v čase spáchania skutku tieto psychózy nezohrali žiadnu vážnejšiu funkciu a ich vplyv na ovládacie a rozpoznávacie schopnosti bol len nepatrný, teda obvinený v čase spáchania skutku mohol rozpoznať protiprávnosť svojho konania a toto konanie mohol aj ovládať. Súd pritom vychádzal predovšetkým zo záverov kontrolného znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou, berúc do úvahy aj všetky ostatné zistené skutočnosti relevantné z tohto hľadiska. V odôvodnení jasne a zrozumiteľne zdôvodnil, prečo sa priklonil práve k záverom znaleckej organizácie zdôrazňujúc, že len znalci znaleckej organizácie mali k dispozícii psychodiagnostiku od odborného konzultanta - psychológa a len títo znalci mali k dispozícii závery a poznatky, ktoré vyplynuli z pozorovania obvineného v zdravotníckom ústave. Tieto závery si osvojil aj odvolací súd.

Zároveň prvostupňový súd riadne vyargumentoval, prečo tieto zistenia nepremietol do výroku v poradi druhého odsudzujúceho rozsudku, ale prečo i naďalej vychádzal z pôvodných zistení o podstatnom znížení rozpoznávacej a určovacej schopnosti obvineného v čase skutku.

V tomto smere poukázal na ust. § 327 ods. 2 Tr. por. uvádzajúc, že v poradi prvý odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa bol zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obvineného (prokurátor sa neodvolal), takže platí zásada, že ak bol napadnutý rozsudok zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obžalovaného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech. Ak už raz v predchádzajúcom konaní za situácie, kedy prokurátor voči rozsudku nepodal odvolanie, bolo konštatované, že sa trest ukladá za použitia ustanovenia Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu, ktoré sa opiera o konštatáciu zmenšenej príčetnosti a následného umožnenia zníženia trestu, nie je možné vo výroku rozsudku akýmkoľvek spôsobom túto jeho časť

meniť, nakoľko by to znamenalo zmenu k horšiemu, ktorá v zmysle vyššie citovaného ustanovenia Trestného poriadku nie je možná. Preto prvostupňový súd v celom rozsahu prevzal pôvodný výrok rozsudku aj do v poradí druhého odsudzujúceho rozsudku, nakoľko akákoľvek úprava skutkovej, právnej vety či vety, ktorou sa ukladá trest, by za premietnutia novozistených skutočností znamenala pre obvineného neprípustnú zmenu k horšiemu. Ani k tomuto postupom prvostupňového súdu odvolací súd nemal výhrady.

Dovolací súd k tomu uvádza, že argumentácia súdu prvého stupňa vo vzťahu k použitiu zásady zákazu zmeny k horšiemu (§ 327 ods. 2 Tr. por.) bola v tomto prípade nielen vecne správna, ale súčasne odrážala i ustálenú rozhodovaciu prax súdov vychádzajúcu zo záverov stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 102/2010, prijatého 6. decembra 2010, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2011 pod poradovým číslom 15. Podľa záverov uvedených v stanovisku treba za zmenu rozhodnutia v neprospech obžalovaného považovať zmenu v ktoromkoľvek výroku, ak zhoršuje postavenie obžalovaného a priamo sa ho dotýka. Nejde teda len o následky trestnej zodpovednosti v podobe trestu. Zmena k horšiemu, teda zmena v neprospech obžalovaného sa môže prejaviť najmä v skutkových zisteniach, napr. vo väčšom rozsahu spáchanej trestnej činnosti, v použitej právnej kvalifikácii, druhu a výmere trestu, druhu a forme ochranného opatrenia, ako aj v rozsahu spôsobenej škody.

Vyššie uvedené ale v konečnom dôsledku nič nemení na fakte, že obvinený v dovolaní spochybňuje súdmi oboch stupňov ustálené zistenia o jeho duševnom stave (či už tie, podľa ktorých bol príčetný, ergo mohol v čase spáchania skutku rozpoznať protiprávnosť svojho konania a toto konanie mohol aj ovládať, alebo tie, ktoré boli rozhodujúce pre uznanie viny, podľa ktorých v čase spáchania skutku konal v stave zmenšenej príčetnosti). Tak či onak, obvineným napádané zistenia sú v každom prípade zisteniami skutkovými, ktoré nie je možné v dovolacom konaní namietat, lebo dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť. Vyplyva to explicitne z ust. § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. vety za bodkočiarkou. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať.

Skutkovými zisteniami sú v tomto prípade zistenia súdu o duševnom stave obvineného v čase spáchania činu, konkrétne o zachovaní jeho ovládacej aj rozpoznávacej schopnosti, hoci (na základe procesnej fikcie) podstatne zníženej, avšak prítomnej (A).

Nejde o zistenia uvedené v skutkovej vete výroku o vine rozsudku súdu prvého stupňa, na základe odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov sú však nepochybné.

Tieto zistenia sú potom relevantné pre právny záver na podklade § 23 Trestného zákona. Keďže žiadna z oboch vyššie uvedených schopností neabsentovala, výsledkom aplikačnej úvahy je, že obvinený nebol nepríčetný (bol naopak príčetný) a je za svoj čin trestne zodpovedný (B).

Obvinený brojí proti skutkovým zisteniam o svojom duševnom stave (A), aby dosiahol podklad pre právny záver, že nie je v posudzovanom prípade trestne zodpovedný (zmenu výroku B).

Obsahovo popisnejšie vyjadrené, obvinený primárne brojí proti skutkovým zisteniam súdov o jeho duševnom stave v čase spáchania skutku s tým, že predostiera vlastnú verziu o svojej nepríčetnosti (... „trpel toxickou psychózou“..., „konal, lebo počúval hlasy“...). Až následne, na podklade tejto „inej“, pre neho priaznivej verzie, vyvodzuje aj „iný“ právny záver v kľúčovej otázke (ne)príčetnosti. Obvinenému teda nešlo o „iné“ právne posúdenie tejto otázky vo vzťahu k súdom ustáleným skutkovým zisteniam, ako to predpokladá ním uplatnený dovolací dôvod. Naopak, jeho snaha smerovala výlučne k zvráteniu (revízii) pre neho nepriaznivých skutkových zistení (čo však ním uplatnený dovolací dôvod výslovne vylučuje.

V tomto prípade by bol dovolací dôvod podľa ust. § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. daný len vtedy, ak by skutkové zistenia súdov o duševnom stave obvineného v inkriminovanom čase skutočne napĺňali zákonné znaky nepríčetnosti (§ 23 Tr. zák.), teda duševnou poruchou vyvolanú absenciu ovládacej alebo rozpoznávacej schopnosti, no súdy by tieto skutkové závery nesprávne právne posúdili konštatujúc jeho (úplnú) príčetnosť prípadne zmenšenú príčetnosť (a teda trestnú zodpovednosť).

V posudzovanom prípade tomu tak ale nebolo. Tu súdy v konečnom dôsledku (korektne aplikujúc zásadu zákazu reformationis in peius) vychádzali zo skutkového záveru, že v čase spáchania skutku boli u obvineného jeho ovládacie a rozpoznávacie schopnosti podstatne (forenzne významne) znížené, nie však vymiznuté. Z toho následne súdy vyvodili správny právny záver, že obvinený konal v stave

zmenšenej pričetnosti. Tento právny záver následne aplikačne správne premietli aj do výroku o treste. Z dovolacieho hľadiska možno uzavrieť, že obvinený v skutočnosti neuplatnil jedinú relevantnú námietku, ktorá by sa vzťahovala k právnemu posúdeniu skutku alebo k jeho inému hmotnoprávnemu posúdeniu. Jeho námietky boli rýdzo skutkového charakteru, s ktorými stojí mimo uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Na tento dôvod dovolania tak len formálne odkazuje predostierajúc argumenty, ktoré nie sú spôsobilé obsahovo naplniť tento, ale ani žiaden iný dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por.

Dovolacia námietka obvineného, že revízný znalecký posudok vypracovala znalecká organizácia a nie ústav, skôr spadá pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., ako pod písmeno i/ ust. § 371 ods. 1 Tr. por., pod ktoré ho podradil obvinený. Ani táto námietka ale nie je dôvodná. Súd prvého stupňa svoj postup pri ustanovení znaleckej organizácie náležite zdôvodnil spôsobom, ktorému nie je čo vytknúť. Konštatoval, že v predmetnom odbore do zoznamu znalcov nie je zapísaný žiadny znalecký ústav a preto považoval za najvhodnejšie, aby tzv. kontrolný znalecký posudok vypracovala znalecká organizácia, v rámci ktorej duševný stav, ako to predpisuje Trestný poriadok, posúdia dvaja znalci. Prvostupňový súd teda postupoval spôsobom predpokladaným Trestným poriadkom a tiež v súlade s ustálenou praxou súdov (ustanovenie znaleckého ústavu spôsobom ad hoc).

Ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy označenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c/ Tr. por. alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por., a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnemu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Vychádzajúc z týchto úvah a ustálenej rozhodovacej praxe dospel dovolací súd k záveru, že v preskúmvanej trestnej veci dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por. evidentne nie sú dané (uplatnené okolnosti stoja zjavne mimo nich), preto dovolanie obvineného s použitím ust. § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.